

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ SETRVALÝ ROZVOJ ŽIVOČIŠNÉ VÝROBY

Josef BOUŠKA
VÚŽV PRAHA – UHŘÍNĚVES

Úvod

Řešení problematiky setrvalého rozvoje živočišné výroby, jako důležité součásti celkového rozvoje venkova, je dáno řadou faktorů. Základním a v současné době i nejdůležitějším faktorem je strategie začleňování naší země do režimu společné zemědělské politiky zemí EU, tedy věcný výsledek přístupových jednání s EU v kapitole 07 zemědělství. Výsledek přístupových jednání má naprosto klíčový význam pro stanovení rozměru našeho zemědělství, jeho schopnosti efektivně využívat a udržovat v kulturní podobě zemědělsky obhospodařovanou krajinu.

Jde zejména o stanovení racionálních limitů pro nástroje regulace nabídky a kvóty určující nejen rozměr zemědělské produkce, ale zajišťující zároveň podstatný podíl dostupného kapitálu pro rozvoj zemědělství i venkova obecně. Předběžná nabídka EU na výši rozhodujících regulovaných ukazatelů je v porovnání ke stávajícím zemím EU pro nás značně nevýhodná, zejména u limitů týkajících se skotu a ovcí. Unii předložené návrhy na kvóty a další regulované ukazatele produkce vycházejí z referenčního období let 1995-1999, která představuje nejhorší dobu recese agrárního sektoru. Návrhy nezhledňují konkrétní situaci a nedávají prostor pro realizaci plnění dlouhodobých cílů vymezených evropským modelem multifunkčního zemědělství. Nízké limity regulovaných ukazatelů a kvót ve srovnání se zeměmi EU by ve svém důsledku omezily využitelné finanční zdroje pro celkový rozvoj agrárního sektoru a venkova obecně. Dá se tedy konstatovat, že za rozhodující faktor, který ovlivní setrvalý rozvoj zemědělství, je možné považovat zajištění rovnoprávného postavení zemědělské prvovýroby a navazujících odvětví v rámci nově se koncipující EU, jako základní podmínky pro efektivní a racionální realizaci společné zemědělské politiky u nás.

Druhým významným faktorem ovlivňujícím setrvalý rozvoj živočišné produkce je konkurenceschopnost tohoto odvětví v mezinárodním srovnání, kterou do značné míry ovlivňuje výkonnost výzkumu a schopnost realizační sféry jeho výsledky racionálně využívat. Nikdo zřejmě nepochybuje o tom, že výzkum je jedním z rozhodujících faktorů rozvoje oboru. Měřítkem jeho výkonnosti je jeho postavení ve srovnání se světem, měřítkem jeho efektivnosti pak vlastní konkurenceschopnost odvětví.

Česká republika se vzhledem ke své velikosti i rozměru zemědělství ve výzkumu neobejde bez široké mezinárodní spolupráce a perspektiva našeho výzkumu do značné míry závisí i na schopnosti se do této spolupráce efektivně zapojit. Znamená to podívat se objektivně na výkonnost a postavení našeho zemědělského výzkumu se světem a realizovaná biomerická analýza výsledků výzkumu v porovnání se světem není pro nás příznivá. I když zvolené měřítko, kterým je relativní citační ohlas oboru nevystihuje strukturu zadání pro zemědělský výzkum a vývoj v ČR, přesto má svou vypovídací schopnost o domácí výkonnosti ve srovnání se světem. V oblasti zemědělských věd zaujíme 44. pořadí ve světě, kdy špičku představuje Velká Británie, Švédsko, Dánsko a Nizozemí. Tento výsledek je jistě ovlivněn řadou faktorů, zejména velikostí zdrojů vkládaných do zemědělského výzkumu u nás a ve světě. Přesto však ukazuje na potřebu kvalitativních změn,

kteří by přinesly zvýšení výkonnosti i zlepšení postavení našeho výzkumu minimálně v evropském měřítku.

Zootechnický výzkum patří obecně mezi finančně velmi náročné obory. Přináší vysokou finanční náročnost na technické vybavení pracovišť i na realizaci experimentů, především u velkých hospodářských zvířat. Bez zabezpečení těchto základních podmínek však kvalitní výsledek výzkumu nelze zabezpečit a s uvažováním zdrojů, které jsou na zemědělský výzkum vynakládány je možné hodnotit jeho postavení jako odpovídající vynaloženým zdrojům.

Specifickou českého zemědělského výzkumu v porovnání se zeměmi EU je jeho roztržitost a je zcela evidentní, že velmi omezené zdroje, které jsou u nás pro zootechnický výzkum k dispozici nedávají prostor pro potřebné kvalitní vybavení všech pracovišť, které se jím zabývají. Tato situace má za následek skutečnost, že jsou hledána jiná než experimentální řešení výzkumné problematiky, která však nepřinášejí potřebnou kvalitu vědecké práce. Tento stav pak ve svém důsledku přináší také nižší atraktivitu pro mladé pracovníky a výrazně nižší kvalitu jejich vědecké výchovy ve srovnání se světem. Proto je potřebné realizovat ve výzkumu následující:

- najít prostor pro efektivní a neformální spolupráci ústavů a zemědělských univerzit a to jak při řešení projektů výzkumu, tak i v oblasti výchovy mladých vědeckých pracovníků. Tato spolupráce musí především zahrnovat cílené využívání dobře vybavených zařízení pro kvalitní experimentální práci doktorandů a nadaných studentů. Musíme společně docílit toho, že každý absolvent doktorandského studia bude plně připraven pro vědeckou práci a její součást, tedy publikování v impaktovaných vědeckých časopisech.
- v daleko větší míře se musíme společně věnovat cílené mezinárodní spolupráci v perspektivních oborech a v tomto směru bychom měli integrovat jak finanční zdroje, tak i lidský potenciál. Karierní růst mladých vědeckých pracovníků bez absolvování dlouhodobých stáží a pobytu na předních světových pracovištích není možný a přes finanční potíže, které jistě všichni máme, musíme najít potřebné prostředky pro jejich realizaci. Znamená to však i výrazné zvýšení aktivity i mladých pracovníků, neboť efektivnost stáží či pobytů ve značné míře je přímo úměrná jejich připravenosti. Toto je dlouhodobě realizovaný trend ve světě a jeho efektivnost vidíme i na našich pracovištích. Tým, které se zformovaly okolo lidí s kvalitními zahraničními kontakty a zkušenostmi vykazují ve vysoké míře velmi dobrou výkonnost a nemají v podstatě problémy v získávání zdrojů pro svoji práci.

Jistě by bylo možné rozvádět vliv dalších faktorů na setrvalý rozvoj zemědělství i našeho venkova. Společným jmenovatelem všech těchto faktorů je však kvalita lidských zdrojů daná zejména úrovní jejich vzdělání. V tom je právě nezastupitelná role zemědělských univerzit a je možné konstatovat, že úroveň rozvoje našeho zemědělství i venkova bude obecně úměrná připravenosti lidí řešit závažné problémy současného i budoucího vývoje. Racionální využívání všech dostupných informačních zdrojů jsou pro moderní vývoj každé společnosti naprostou nezbytností a platí to i pro předpokládaný rozvoj našeho venkova.